

Aprob,

RAPORT

privind vizita desfășurată la Penitenciarul Aiud, jud.Alba

Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei la Penitenciarul Aiud, jud.Alba este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

- 1. Cadrul general și organizarea vizitei**
- 2. Constatările rezultate din vizita efectuată**
- 3. Recomandări**

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 16 alin. (1), art. 33 alin. (1), art. 35 lit. a și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, la data de 10 decembrie 2019, a fost efectuată o vizită la Penitenciarul Aiud, jud. Alba.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanți ai Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul Centrului Zonal Alba: doamna

-jurist, doamna - medic, dl.

psiholog, , asistent social colaborator și doamna

-reprezentant al Organizației Neguvernamentale Fundația „UCOS”, Sibiu.

Obiectul vizitei l-a constituit verificarea sancțiunilor disciplinare, acordarea dreptului la vizită, dreptul la informare, asistența medicală a persoanelor cu afecțiuni psihice, refuzul de hrană și izolarea, asistența psihologică a persoanelor vulnerabile, activități educative și de asistență socială desfășurate precum și alte aspecte relevante în domeniul protecției împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane și degradante.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Capacitatea de cazare a Penitenciarului Aiud era de 518 locuri, la data vizitei fiind custodiate un număr de 536 de persoane, depășind capacitatea legală, gradul de ocupare fiind de 103.4%.

Unitatea dispunea de 10 secții de detinere. Conform datelor furnizate de conducerea unității situația pe secții era următoarea: Secția 1- regim maximă siguranță – 53 deținuți ; Secția 2 – regim închis – 84 deținuți; Secția 3 – regim închis – 84 deținuți; Secția 4 – regim maximă siguranță - 61 deținuți; Secția 5 – arest preventiv – 91 deținuți; Secția 6 – regim închis și tranzit – 39 deținuți; Secția 7 – regim închis -33 deținuți; Secția 8 – regim închis – 46 deținuți; Secția 9 – regim închis și infirmerie – 21 deținuți; Secția 10 – regim deschis – 22 deținuți. La momentul vizitei se aflau în penitenciar 3 minori și 3 femei pe secția de tranzit.

Referitor la dificultățile cu care se confrunta penitenciarul, o primă problemă o reprezinta **numărul insuficient de personal angajat**. În ultimii doi ani angajarea unor noi cadre a fost blocată din motive legislative cu privire la statutul polițistului de penitenciare. Dificultăți cu privire la derularea activităților în penitenciar erau regăsite în cadrul tuturor sectoarelor din penitenciar. Din cele 496 de posturi prevăzute erau ocupate un număr de 375, **reprezentând un grad de ocupare de 75.60%**. Datorită pensionărilor, la mijlocul anului 2020, directorul penitenciarului estima că numărul personalului angajat va scădea ajungându-se la un număr de 350.

Au fost vizitate Secția 9, Secția 8, Secția 7, Secția 6, Secția 5, Secția 4 și Secția 1. Au fost alese pentru vizită aleatoriu camerele de deținere

Secțiile VII și VIII erau amplasate în cea mai veche clădire a penitenciarului și erau cu regim închis.

În cadrul *secției VII*, aflată la parterul clădirii, au fost vizitate camerele de detenție E 7.10, E 7.2, E 7.18. Camerele E 7.10 și E 7.2 erau dotate cu un pat, o chiuvetă și WC în cameră fără pereți despărțitori. Aceste camere au fost personalizate de către deținuți (cu zugrăvitul pereților, obiecte personale, covor, etc.). Pe această secție existau 13 camere de acest fel. Camera E 7.18 era modulară, se intra într-un hol, dotat cu 2 chiuvete, 2 WC despărțite cu uși, iar de aici în restul camerelor, dispuse în stânga –dreapta, câte două, în sistem vagon. În fiecare din aceste 4 camere erau amplasate câte 2 paturi. La momentul vizitei în modul erau cazați 5 deținuți, Secția VII avea 3 astfel de module.

În cadrul *secției VIII*, aflată la etajul clădirii, au fost vizitate camerele de detenție E 8.15, E 8.3, E 8.21. Această secție era identică cu secția VII, camerele E 8.15, E 8.3 sunt identice cu E 7.10 și E 7.2, diferența face că în camera E 8.15 erau cazați 2 deținuți tineri conform dorinței lor, iar camera E 8.21 era identică cu E.7.18, doar că și aici erau cazați 8 deținuți pe 8 locuri. Persoanele deținute în aceste secții dispuneau de 2 curți exterioare cu spații verzi pentru fiecare secție.

Secțiile V și VI erau amplasate în aceeași clădire fiind cazate persoane deținute în arest preventiv, regim închis și tranzit.

În cadrul *secției V*, deținuți în arest preventiv, a fost vizitată camera E 5.12 care avea 10 paturi și în care erau cazate 8 persoane deținute. Din cameră se intra la grupul

sanitar dotat cu WC și chiuvetă. Paturile erau dotate cu sertare pentru depozitarea lucrurilor personale. Pe această secție se afla camera de carantină, la momentul vizitei nu se afla cazat nici un deținut, cameră de spălat/uscat îmbrăacaminte și cameră de dușuri.

În cadrul *secției VI*, regim închis și tranzit, au fost vizitate camerele E 6.9 și E 6.3 cu câte 3 paturi și un grup sanitar din camera separat, camerele E 6.6 și E 6.8 cu câte 6 paturi și grup sanitar din cameră separat. În camera E 6.8 persoanele deținute se odihneau la momentul vizitei, motivul fiind că aceștia lucrează pe timpul serii și a nopții la cusut încălțăminte. Pe această secție camera de duș era prevăzută cu vestiar, erau destinate 6 cabine de duș fără perdea doar un zid de separare între ele, prevăzute cu suport pentru săpun iar apa curgea prin țevi din tavan.

Secțiile I-IV erau amplasate în aceeași clădire, regim de maximă siguranță (Secția I și IV) și regim închis (Secția II și III). Au fost vizitate secțiile de maximă siguranță.

În cadrul *secției IV* erau 44 de camere din care 40 cu persoane deținute, o cameră de protecție și 3 de izolare. Au fost vizitate camera E 4.29 (2 paturi, masă și 2 scaune, grup sanitar dotat cu WC, chiuvetă și duș) și camera de protecție.

În cadrul *secției I* au fost vizitate camerele în care erau custodiați deținuții care prezintau risc pentru siguranța locului de deținere E 1.22, E 1.20, E 1.40, E 1.24. Camerele erau dotate cu 2 paturi, masă și 2 scaune, grup sanitar dotat cu WC, chiuvetă și duș. În camerele E 1.22 și E 1.40 se afla câte o persoană deținută pe cameră, în camera E 1.24 se aflau 2 persoane deținute conform opțiunii acestora, iar în camera E 1.20 nu se afla nimeni.

Condiții de cazare

În urma vizitării spațiilor de deținere s-au constatat următoarele:

Referitor la numărul persoanelor private de libertate cazate în camere: în camerele vizitate deținuții erau cazați în paturi suprapuse pe unul/două niveluri. În majoritatea camerelor de detenție nu erau asigurați 4 mp/deținut prevăzuți în Ordinul Ministrului Justiției 433/C/2010 privind Normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate și de standardele internaționale. Condițiile de cazare variau în funcție de secțiile de deținere, astfel în unele dintre

secțiile penitenciarului, instalațiile electrice prezintau deseori defecțiuni. În cadrul secție E VI unele camere erau de câte 16 locuri, respectiv 10 și 8 locuri.

La momentul vizitei s-a constatat că majoritatea camerelor vizitate beneficiau de lumină naturală corespunzătoare având ferestre de dimensiuni medii care asigurau și condiții pentru aerisire corespunzătoare. S-a constatat de asemenea că unele secții erau renovate recent sau în curs de renovare.

Camerele vizitate erau dotate cu paturi, mese și scaune insuficiente (mai ales în camerele cu multe paturi) pentru numărul de deținuți, iar spațiile de depozitare insuficiente (existau în unele camere dulapuri tip etajeră).

Cu privire la dotarea camerelor, unele camere nu erau dotate cu televizor, răspunsul din partea conducerii penitenciarului exemplifică numărul ridicat de distrugeri de televizoare. **Televizoarele aveau cabluri improvizate, se putea constata maniera lipsită de securitate a funcționării acestora, ceea ce putea reprezenta oricând un risc de incidente/incendii.** Unele persoane private de libertate optaseră pentru a folosi lenjeria de pat pe care o primiseră de la familie/acasă. Unele dintre camerele vizitate erau goale, persoanele prestații munci la data vizitei. În unele camere, zugrăvirea era făcută de persoanele private de libertate care erau cazate în camerele respective. **S-a constatat că acestea dormeau noaptea în aceeași cameră în proces de zugrăvire.**

Îngrijorătoare era situația secției VII (16 camere de cazare și 17 persoane cazate), baia se făcea pe o altă secție la comun (Secția V), de trei ori pe săptămână, ceea ce cauza disconfort mai ales în sezonul rece, persoanele fiind nevoite să se deplaseze dintr-o secție în celaltă, traversând curtea în aer liber.

În cadrul secției 5 existau grave defecțiuni la dușuri și baie, baia comună necesită renovări, nu asigura intimitatea, nu exista lumină naturală și nu funcționau toate dușurile, peretii prezintau igrasie. Renovarea acestei camere de baie, înlocuirea becurilor arse era de maximă urgență. În cazul altei camere din cadrul secției V condițiile de cazare erau necorespunzătoare: baia cu igrasie, geamul era spart, temperaturile erau scăzute pe timpul sezonului rece datorită insuficientei furnizării a căldurii.

Baia comună încalcă Regula 15 Nelson Mandela: „Instalațiile sanitare trebuie să-i permită deținutului să-și satisfacă nevoile naturale în momentul dorit, într-un mod curat și decent”.

În cadrul secției unele camere precum (E 1.12, E. 1.48, E.1.5) nu prezintau condiții corespunzătoare, necesitau zugrăveli, apa curgea fără ca instalația să fie închisă, prezintau umezeală și igrasie, temperaturile erau foarte scăzute.

Articolul 111 din Regulamentul din 10 martie 2016 de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal face apel la respectarea demnității umane în spațiile de cazare:

(1), „*Spațiile destinate cazării deținuților trebuie să respecte demnitatea umană, ținându-se cont de condițiile climatice și, în special, de suprafața de locuit, volumul de aer, iluminare, surse de încălzire și ventilație*”.

Tot cu privire la condițiile de cazare, Regula 13, din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților Regulile Nelson Mandela precizează:

„*Toate încăperile de deținere și în special acele care sunt destinate deținuților în timpul nopții, trebuie să corespundă tuturor exigențelor de igienă, ținându-se cont de climă, mai ales în ceea ce privește cubajul de aer, suprafața minimă, iluminatul, încălzirea și ventilația*”.

Hrana se prepara în cadrul penitenciarului într-un spațiu amenajat corespunzător. Blocul de alimente conține frigidere pe diferite categorii de alimente, precum și frigider cu probe alimentare (păstrate 48/oră). Există de asemenea și vestiar pentru personalul care deservea blocul alimentar. Masa era preparată diversificat pe diferite meniuri cum ar fi: pentru bolnavi (regim alimentar norma 18); musulmani, etc.

Activitatea de acordare a vizitelor și a pachetelor se realiza în spații amenajate într-o clădire separată. Vizitele cu apartinătorii se desfășurau într-o sală cu mese amenajate, ocazie cu care reprezentanții sectorului vizită au declarat că au fost identificate situații de introducere a unor substanțe interzise (ex. droguri în prăjitură). Vizitele erau monitorizate prin observarea directă prin geam.

În camera de supraveghere de către personalul penitenciarului a vizitelor au fost consultate de către membrii echipei registrele pe care aceştia le dețineau și anume: Registrul de percheziție corporală amănunțită (folosit pentru vizita intimă); Registrul privind evidența persoanelor private de libertate care au beneficiat de vizita intimă; Registrul de evidență a căsătoriilor acordate persoanelor private de libertate. În anul 2018 au fost înregistrate 3 căsătorii iar în anul 2019 au fost 9 căsătorii. Registrul de planificare a audierilor prin videoconferință. Au fost înregistrate în 2019 convorbiri prin acest sistem.

Dreptul la informație era asigurat prin existența în fiecare cameră a unui TV racordat la un operator de televiziune prin cablu din comunitate.

Dreptul la convorbiri telefonice este asigurat prin dotarea fiecărei camere cu telefon.

Cu privire la activitățile lucrative, atât administrația penitenciarului cât și personale private de libertate erau nemulțumiți față de oferta angajatorilor. În timp ce unii angajatori au renunțat la forța de muncă din penitenciar, contracte noi cu agenți economici au fost semnate în septembrie 2019 pentru persoanele private de libertate din cadrul secției de maximă siguranță. Conform declarațiilor conducerii penitenciarului, rezultatele erau pozitive în ceea ce privește implicarea persoanelor din acest regim de maximă siguranță în activități lucrative. Unele dintre persoanele private de libertate desfășurau activități lucrative în cadrul penitenciarului (100 persoane deținute), altele aveau posibilitatea de a presta munci în cadrul camerei de cazare. Cu toate acestea, solicitările pentru a presta munci erau mult mai multe decât oferta disponibilă. La data vizitei existau trei contracte cu firme externe: Terma Electronics unde lucrau 20 de persoane deținute; Martim Mayer unde prestau muncă la cusut încălțăminte 30 de persoane deținute și cu firma Maquard unde 2 persoane deținute lucrau la asamblare micropiese.

Cele mai frecvente tipuri de abateri disciplinare erau: distrugerea de bunuri, lovirea altui deținut, autoagresiune, nerespectarea programului zilnic și atitudinea necorespunzătoare față de cadre, etc. Cele mai frecvente sancțiuni aplicate pentru abaterile disciplinare au fost avertismentul, izolarea, suspendarea dreptului de a primi/cumpăra bunuri sau de a primi vizite, etc. Un număr de 8 sancțiuni disciplinare au fost

anulate de judecătorul de supraveghere în perioada ianuarie 2019- noiembrie 2019 dintr-un număr de 263 de rapoarte de incident în care s-a dispuns sancționarea.

ASISTENȚA MEDICALĂ

Asistența medicală primară acordată persoanelor private de libertate era asigurată de un medic specialist medicină de familie angajat al unității care îndeplinea și funcția de medic șef și un medic cu contract de prestări servicii (din anul 2011), iar asistența stomatologică era asigurată de către un medic stomatolog. **La data vizitei exista un deficit de 3 medici generaliști.** În anul 2016 Penitenciarului Aiud i-a fost atribuit 1 post de medic, dar nu a fost încadrat deoarece nu s-a înscris niciun candidat, iar **în anul 2018 Administrația Națională a Penitenciarelor a scos la concurs posturi vacante de medici, Penitenciarului Aiud nefiindu-i atribuit post din cele vacante.** Continuitatea asistenței medicale a deținuților în afara orelor de program a medicilor era asigurată de 10 asistenți medicali generaliști, din aceștia 5 asistenți lucrau în ture de 12/24 ore, un asistent a preluat atribuțiile asistentului de igienă, un asistent îndeplinea atribuții de registrator medical și alți 2 asistenți generaliști lucrau în program de 8 ore (7,00-15,00 respectiv 15,00-23,00). Unitatea avea angajat asistent de farmacie și asistent de stomatologie. În anul 2016 s-au ocupat prin concurs 2 posturi de asistent medical generalist și postul de asistent de farmacie. Ulterior anului 2016 nu s-au mai organizat concursuri pentru ocuparea posturilor vacante de asistenți medicali. La data vizitei **existau neocupate 2 posturi de asistenți medicali generaliști și un post de asistent de igienă.** Ca urmare echipa de vizită recomandă urgentarea elaborării procedurii de organizare a concursului de ocupare a posturilor vacante de medic și asistenți medicali și scoaterea lor la concurs.

Cabinetul de consultații medicale/stomatologice, sala de tratamente și dotarea acestora cu aparatură, materiale sanitare și medicamente, organizarea acordării consultațiilor/supravegherii medicale la nivelul cabinetului medical și a infirmeriei, se făcea conform Ordinului nr.429/C/07.02.2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor și a normelor în vigoare cuprinse în Ordinul Ministrului Sănătății nr.153/26.02.2003 și nr.1338/31.07.2007.

La data vizitei un număr de 85 de persoane deținute aveau recomandare de tratament pentru afecțiuni psihice. Persoanele private de libertate care necesitau consult de specialitate erau programate și acceptate 2 persoane la o prezentare la cabinetul de psihiatrie din Polyclinica Municipiului Aiud. Urgențele psihiatrice erau prezentate la Spitalul de neuro-psihiatrie din Alba-Iulia. Internările se făceau în Penitenciarul Spital Jilava pentru afecțiunile psihice acute și în Penitenciarul Spital Mioveni pentru cele cronice. Nu au fost relatate dificultăți în ce privește evaluarea persoanelor private de libertate cu afecțiuni psihice sau internarea lor. Cabinetul medical avea constituit *Registru tratament psihotrop* în care deținuții erau înregistrați nominal pentru o perioadă de o săptămână și semnau pentru administrarea tratamentului. **Registru nu era tipizat, astfel nu era precizată medicația, dozele și modul de administrare, nu era datată înregistrarea semnăturii și momentul administrării tratamentului (dimineața/prânz/seara).** De asemenea existau consemnate nume ale persoanelor private de libertate neînsoțite de altă precizare (ex. refuz tratament, fără recomandare de tratament, etc.). Există situația în care deținutul s-a adresat cu cerere la cabinetul medical al unității pentru a primi informații cu privire la diagnostic, tratament și data de început a tratamentului psihotrop. Ca urmare echipa de vizită recomandă **constituirea Registrului de tratament psihotrop tipizat și completarea acestuia cu toate informațiile referitoare la tratament.**

Din informațiile primite și documentele puse la dispoziția membrilor echipei de vizită cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare cu izolarea s-au constatat următoarele:

În anul 2018 au fost sanctionați cu izolarea un număr de 12 deținuți – 1 persoană 1 zi, 1 persoană 2 zile, 4 persoane 3 zile, 3 persoane 5 zile și 3 persoane 10 zile. În anul 2019 până la data vizitei au fost sanctionate cu izolarea 22 persoane private de libertate, 7 din ele au executat 10 zile de izolare.

Persoanele private de libertate cărora urma să li se aplice măsura disciplinară cu izolarea erau consultate și primeau/nu primeau avizul medicului, spre exemplu: deținut care nu a primit avizul până la efectuarea consultului de specialitate recomandat.

În cazul aplicării sancțiunii cu izolarea au existat persoane private de libertate care erau diagnosticate cu tulburare psihică pentru care primeau

tratament și care au executat până la 10 zile de izolare. Din consultarea prin sondaj a fișei medicale a deținuților s-a constatat că în perioada **executării sanctiunii cu izolarea aceștia nu au fost consultați zilnic** aşa cum este prevăzut în art. 52 din Ordinul nr. 429/C din 7 februarie 2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor - „*Personalul medical vizitează zilnic persoanele private de libertate aflate în executarea măsurilor disciplinare cu izolare, propunând conducerii unității suspendarea măsurii disciplinare în cazul în care evoluția stării de sănătate a acestora o impune*”.

De asemenea din analiza înscrisurilor echipa de vizită a constatat situația în care un **deținut diagnosticat cu afecțiune psihică în tratament, la începutul perioanei de aplicare a sanctiunii disciplinare cu izolarea a prezentat ideeție suicidară** motiv pentru care a fost transferat în vederea internării în penitenciar spital.

Sub acest aspect menționăm că, potrivit **Regulilor Nelson Mandela (Regula 39 alin.(3))** – „*înainte de a impune sanctiuni disciplinare, administrația penitenciarelor trebuie să examineze modul în care boala mintală sau dizabilitatea de dezvoltare a deținutului ar fi putut contribui la comportamentul său sau la comiterea încălcării sau a faptei care a stat la baza sanctiunii disciplinare. Administrația penitenciarelor nu va sancționa niciun comportament al deținutului care este considerat un rezultat direct al bolii sale mintale sau al dizabilității intelectuale,,* iar potrivit **Normelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii** (al 21-lea Raport, publicat în 2011), sancțiunea izolării se va aplica doar în cazuri excepționale și ca ultim resort, având în vedere consecințele devastatoare pe care le poate avea o astfel de măsură asupra sănătății mintale (cel mai important indicator în acest sens fiind rata înaltă de sinucideri în rândul persoanelor private de libertate izolate).

Echipa de vizită **recomandă aplicarea măsurii disciplinare cu izolarea doar în cazuri excepționale și ca ultim resort, iar în situația persoanelor cu tulburări psihice, doar în cazul în care comportamentul deținutului nu este un rezultat direct al bolii sale mintale sau al dizabilității intelectuale și examinarea medicală zilnică a persoanelor private de libertate care execută măsura disciplinară cu izolarea.**

În ce privește refuzul de hrană a persoanelor private de libertate era consemnat în *Registrul refuz de hrană*. În anul 2018, conform consemnărilor, au fost 12 deținuți care au recurs la forma de protest a refuzului de hrană, 2 dintre deținuți au intrat de mai multe ori în refuz de hrană, iar 7 din ei au renunțat în aceeași zi în care au intrat în refuz. Perioada maximă de refuz de hrană a fost de 5 zile. În anul 2019 un singur deținut a recurs la această formă de protest pentru 3 zile. **S-a constatat că au existat situații nu era consemnată intrarea/ieșirea în/din refuzul de hrană.** Conform informațiilor primite în secțiile I, II, III, IV și VI exista câte o cameră în care era cazată persoana privată de libertate care intra în refuz de hrană, astfel nu era respectată prevederea din Ordinul nr. 429/C din 7 februarie 2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor, care la art.46 stipulează „*Persoana privată de libertate aflată în refuz de hrană este transferată într-o cameră de refuz de hrană special destinată acestui scop, la nivelul infirmeriei*”. Ca urmare se recomandă **amenajarea camerei de refuz de hrană la nivelul infirmeriei unității penitenciare și consemnarea întocmai a informațiilor cu privire la monitorizarea stării de sănătate a deținutului pe perioada refuzului de hrană.**

Penitenciarul avea organizată la nivelul secției IX un compartiment medico-social care cuprindea cabinetul medical, sala de tratamente, cabinetul medicului șef, sala de așteptare care avea supraveghere video, farmacia. Camerele E9.1, E9.2 și E9.3 erau camere de infirmerie cu o capacitate de 8 paturi, la data vizitei fiind cazate 5 persoane. Camerele erau bine întreținute, igienizate, cazarmamentul fiind în stare bună și erau dotate cu grup sanitar propriu cu instalațiile funcționale. Tot la nivelul secției IX erau organizate camere de deținere pentru persoane vârstnice, femei și minori, la data vizitei fiind cazați 3 minori și 3 femei. Pe parcursul vizitării camerelor de infirmerie membrii echipei de vizită au constatat că **deținuții internați aveau la cameră o cantitate mare de medicamente, iar în discuțiile purtate cu unii din ei, aceștia au afirmat autoadministrarea tratamentului, una din persoane precizând că își administra cu oarecare dificultate medicația**. Această situație reprezentă risc pentru siguranța persoanelor private de libertate interne în infirmerie și contravine celor prevăzute în Ordinul nr. 429/C din 7 februarie 2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de

libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor la art.33 alin.(5) „*Administrarea medicamentelor în infirmerie se face sub supraveghere strictă*”, astfel se emite recomandarea ca **administrarea tratamentului persoanelor private de libertate interne în infirmerie să se facă strict supravegheat**.

Penitenciarul avea organizată și amenajată camera de protecție și supraveghere în sensul celor stipulate la art.23 din Legea nr.254 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele juridice în cursul procesului penal. Camera avea pereții capitonați astfel încât era îndepărtață posibilitatea de autovătămare. Accesul în camera de protecție se făcea dintr-o antecameră în care se efectua perchezitia detinutului iar acesta se îmbrăca în ținută de unică folosință. Antecamera avea acces la grup sanitar (wc, lavoar). Camera de protecție era dotată cu sonerie pentru solicitarea agentului supraveghetor și difuzor pentru a se putea comunica cu detinutul. Există întocmit *registru* în care se consemna monitorizarea detinutului de către agentul supraveghetor, cadrul medical și psiholog. În anul 2019 o singură persoană privată de libertate a fost introdusă în camera de protecție pentru o perioadă de 8 ore, iar în acest interval a fost evaluată medical de trei ori – la introducere și la interval de 4 respectiv 3 ore - și a beneficiat de evaluare și consiliere psihologică.

Penitenciarul dispunea de spălătorie, lenjerie și efectele personale ale deținuților fiind preluate pentru a fi spălate o dată pe săptămână.

ASISTENȚA PSIHOLOGICĂ ȘI SOCIO-EDUCATIVĂ

Asistența psihologică

Serviciul de Asistență Psihosocială cuprindea 11 funcții (5 funcții de ofițeri psihologi, 5 asistenți sociali și 1 șef de serviciu), toate funcțiile de psiholog fiind încadrate, fiind 2 posturi de asistent social vacante. În cadrul serviciului educație erau 13 funcții de ofițer și 6 de agenți educativi.

Obiectivele psihologice ale vizitei au cuprins asigurarea asistenței psihologice unor categorii de persoane private de libertate regăsite în situații de vulnerabilitate, persoane cu conduită agresivă, persoane cu antecedente în consumul de substanțe,

tineri, persoană de altă naționalitate și persoane încadrate în categoria persoane vulnerabile de către administrația penitenciarului.

Cu privire la organizarea și desfășurarea activității de asistență psihosocială la începutul fiecărui an se realiza o analiză a nevoilor inclusiv oferta și nevoia de programe de intervenție psihologică de grup. Persoanele nou depuse în penitenciar aveau realizate întâlniri cu psihologii penitenciarului în vederea realizării unui screening de evaluare psihologică. Cu toate acestea se recomandă **utilizarea instrumentelor de evaluarea psihologică și diagnostic la depunerea în penitenciar pentru o evaluarea competentă a statusului psihic**

În cadrul penitenciarului, pe parcursul anului 2019 s-au derulat o serie de programe de intervenție psihologică de grup în funcție de nevoile identificate și de tipologia deținuților. O pondere relevantă (prin numărul ridicat de persoane incluse) a constituit derularea unor programe pentru diminuarea furiei (regimul maximă siguranță și regimul închis), programe pentru diminuarea impulsivității (regimul maximă siguranță) și pentru persoanele cu conduită agresivă (6 grupe de la regim închis, regim maximă siguranță cât și un număr de 10 deținuți tineri). Recomandările inițiale au fost respectate, cazul persoanei care a primit recomandare pentru includerea în programul de persoane agresivitate, a realizat două ședințe pentru agresiune. Unele persoane cu comportament agresiv au fost excluse din grup datorită conduitei agresive.

În cadrul secțiilor de maximă siguranță și regim închis s-au derulat programe de formare a deținuților de sprijin. Tinerii au fost inclusi în program de dezvoltare a mobilității personale.

Persoanele cu afecțiuni psihice (20 de deținuți, două grupe) au beneficiat de programe de asistență psihologică specifică. Totodată, un număr de 41 de persoane din secția regim închis au fost incluse în programe specifice destinate dependenței.

Persoanele cu tentative de suicid erau în evidența serviciului de asistență psihosocială și beneficiau de consiliere psihologică individuală. Pe parcursul anului 2019 nu au existat cazuri de suicid. Riscul de suicid rămâne ridicat în mediul penitenciar, și în penitenciarul Aiud deoarece persoanele private de libertate **aveau acces la mijloace prin care își pot pune viața în pericol (de ex. geamuri sparte,**

oglinzi, cabluri, etc), aspect constatat pe parcursul vizitei în mai multe secții și în mai multe camere.

Echipa de vizită a avut întrevederi confidențiale cu persoanele străine în vederea respectării tuturor drepturilor acestora. Nu au existat plângeri cu privire la respectarea unor drepturi specifice, aceștia beneficiind inclusiv de asistență consulară, fiind vizitați de reprezentanți ai ambasadelor și ai altor organizații internaționale. Remarcile cetățenilor străini a fost cu privire la condițiile de cazare în general, bunurile primite (săpun) fiind insuficiente, apa caldă având un program scurt de furnizare.

Echipa de vizită a avut întrevederi confidențiale printr-o selecție aleatorie cu persoanele din secția de maximă siguranță, persoane incluse în categoria celor vulnerabile și persoane tinere. Au avut loc întrevederi confidențiale cu persoanele tinere (sub 25 de ani) și întrevederi cu persoanele custodiate în cadrul regimului de maximă siguranță.

Persoanele care erau incluse în categoria vulnerabili datorită naturii infracțiunii comise aveau recomandări de programe specifice faptei săvârșite, recomandări de consiliere psihologică individuală. Persoanele considerate "protejate" au declarat că se simt în siguranță, că nu intră în contact cu alte persoane în timpul plimbărilor sau cumpărăturilor asigurându-li-se protecția.

Cu privire la programele pentru persoane cu infracțiuni contra libertății și integrității sexuale s-a constatat că pe parcursul anului 2019, 14 deținuți din regimul închis au fost incluși în programe psihologice de grup (1 grupă) și 19 deținuți au beneficiat de consiliere psihologică individuală. **Chiar dacă încă din perioada de carantină persoanele private de libertate erau incluse într-un program de screening psihologic și aveau recomandări de consiliere individuală sau de programe psihologice, cu toate acestea nu toate persoanele private de libertate cu infracțiuni sexuale absolviseră programe psihologice specifice. Desigur acest fapt poate fi explicat parțial și de traseul persoanelor în mai multe penitenciare din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor pe parcursul executării pedepsei. Se recomandă astfel urmărirea îndeplinirii recomandărilor specialiștilor din cadrul sectorului de Reintegrare Socială pe tot parcursul executării pedepsei.**

De asemenea, datorită gravității infracțiunii de natură sexuală și a gradului ridicat de recidivă, programele pentru agresorii sexuali nu reprezintă o garanție a diminuării riscului de recidivă, iar derularea unei singure grupe (14 deținuți) pe parcursul unui singur an poate fi număr insuficient. În anul 2019, în România, agresorii sexuali și violatorii au fost în centrul atenției publice mai ales datorită unor cazuri de o gravitate extremă, a numărului ridicat de infracțiuni sexuale și a presiunii publice. Poliția Română va implementa, până la data de 31 decembrie 2020, Registrul național automatizat cu privire la persoanele care au comis infracțiuni sexuale, de exploatare a unor persoane sau asupra minorilor. În ianuarie 2020, conform informațiilor Poliției Române peste 45.000 de persoane erau înscrise în evidențele cazierului judiciar și făceau obiectul Registrului, acestea săvârșind infracțiuni prevăzute de Legea nr. 118/2019.

De aceea, se recomandă includerea persoanelor private cu infracțiuni contra libertății și integrității sexuale (proxenetism, prostituție infantilă, viol, agresiune sexuală, act sexual cu un minor, corupere sexuală, racolare a minorilor în scopuri sexuale, hărțuire sexuală, folosire abuzivă a funcției în scop sexual, pornografia infantilă, incest) în programe individuale de intervenție psihologică de grup și de consiliere psihologică pe tematica naturii infracțiunii.

Pe o perioadă de scurtă durată au fost organizate activități psihologice de tip proiecte care au inclus teme precum ziua națională fără tutun, terapia asistată de animale, dezvoltarea inteligenței emoționale sau elemente de psihodramă.

La nivel individual, ofițerii psihologi au desfășurat ședințe de consiliere psihologică pentru persoanele cu risc de vulnerabilizare, foști consumatori de substanțe psihoactive, persoane cu afecțiuni psihice, persoane cu conduită agresivă. S-au desfășurat ședințe psihologice pentru diminuarea riscului de suicid și pentru 25 de deținuți în situații de criză.

În cazul refuzului de hrană, persoanele au beneficiat de consiliere psihologică, conform documentelor au existat 4 situații în anul 2019. În anul 2018, 11 deținuți au protestat prin refuz de hrană, unii în repede ocazii, majoritatea beneficiind de asistență psihologică.

Activitatea socio-educativă

Fiecare persoană privată de libertate deținea un dosar de educație și asistență psihosocială care cuprindea următoarele documente: fișă educațională, fișă educațională de evaluare periodică, fișă socială, fișă socială de evaluare periodică, planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică inițiale și revizuite.

Referitor la activitatea socială, la momentul vizitei s-au purtat discuții cu asistentul social al Penitenciarului Aiud. Acesta era înscris în Colegiul Național al Asistenților Sociali și deținea aviz și atestat de liberă practică. Din discuțiile purtate cu aceasta a reiesit faptul că lucrează împreună cu un coleg care se află în concediu medical iar volumul de muncă depus pentru cei 538 de deținuți este foarte mare.

În anul cursul anului 2019 a desfășurat următoarele programe sociale destinate persoanelor private de libertate:

- „O zi alături de familia mea”, destinată deținuților din regimul de maximă siguranță și se realizează o dată pe lună;
- „Oamenii de lângă noi” – acțiune în colaborare cu Colegiul Național „Titu Maiorescu” Aiud;
- „Proiect de incluziune a persoanelor care au fost condamnate penal”- prezentarea serviciilor „Centrului de incluziune socială Prison Fellowship România” din Cluj Napoca, jud. Cluj (centrul ajuta persoanele eliborate din penitenciar la reintegrarea în societate și oferirea de hrană pe o perioadă de 12 luni.);
- „Proiect de modelare și întărire a comportamentului prosocial la deținuții tineri” realizat în colaborare cu Fundația Rescue din Cluj Napoca – 30 participanți;
- Programul național „Decizii mai bune”- 110 persoane deținute participante;
- Programul național „Stop Violență” – 60 persoane deținute participante;
- Programul național ”Pregătire pentru eliberare” - persoane deținute participante;
- Programe specifice sărbătorilor religioase: „Colinde de Crăciun”, „Sărbători Pascale”, etc.

Referitor la activitatea de educație în cadrul au fost demarate următoarele programe:

1. *Programe educative* pentru deținuți cum ar fi: Program de adaptare la viața instituțională; de educație civică; educație pentru sănătate; educație pentru viața de familie; program de alfabetizare; de dezvoltare a universului cunoașterii; program de valorificare a aptitudinilor - Hobby; program de ergoterapie; programe educaționale creditate în colaborare cu colaboratori externi; program de educație formală (frecvențarea cursurilor școlare în Școala din cadrul penitenciarului). Au participat la aceste programe educative pe parcursul anului 2019 un număr de 920 deținuți.
2. *Formare profesională* – în cursul anului 2019 nu a fost derulat nici un curs de calificare/specializare/perfecționare ci doar activități de consiliere , informare și mediere a muncii (participare la Bursa locurilor de muncă);
3. *Activități educative*: *Activități artistice* (grafică, pictură, goblen, olărit , traforaj, cusături, etc.); *Activități de difuzare a culturii* (dezbateri, vizionare spectacole, teatru, film; expoziții pictură/sculptură/obiecte decorative; revista penitenciarului; prelegeri; cerc de lectură; etc.); *Activități și competiții sportive* (fotbal, tenis de masă); *Concursuri tematice* (cultural-artistice); *Activități în comunitate* (vizite la obiective culturale din comunitate și la instituții guvernamentale și nonguvernamentale; lansare de carte "Liter Art"; etc) *Activități religioase desfășurate de către preotul unității* (consiliere de grup/slujbe; consiliere moral-religioasă individuală); *Activități interpenitenciare* (competiții sportive).
4. *Activitatea de bibliotecă*. În cursul acestui an un număr de 251 deținuți au împrumutat cărți din biblioteca penitenciarului.
5. *Con vorbiri individuale de informare*. În cadrul penitenciarului au fost înregistrate de la începutul anului și până la data vizitei un număr de 2655 de informări individuale derulate de educatorii din penitenciar.
6. *Activități de evaluare*. Au fost realizate în cadrul penitenciarului, de către personalul de specialitate de la începutul anului și până în prezent, *evaluări inițiale* (un număr de 270); *evaluări periodice* (un număr de 813) și *evaluări finale* (un număr de 171).

7. *Activități de consiliere realizate de educatori.* Un număr de 202 deținuți au fost consiliați educațional.

Față de cele expuse, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

**conducerii Penitenciarului Aiud, jud.Alba să întreprindă măsurile legale
care se impun pentru:**

1. Respectarea capacitatii legale de cazare a unității de deținere și a suprafetei de cazare/persoană deținută;
2. Scoaterea la concurs a posturilor vacante inclusiv a posturilor vacante de medic și asistenți medicali, asistenți sociali;
3. Reabilitarea și igienizarea sălii de baie din secția V, dotarea cu instalații corespunzătoare de duș, asigurarea intimității, a unei temperaturi optime și ventilații corespunzătoare;
4. Dotarea camerelor de detenție cu un număr suficient de scaune, a mobilierului pentru servit masa și a unui spațiu pentru depozitarea bunurilor;
5. Asigurarea corespunzătoare a instalațiilor electrice care să nu prezinte risc pentru siguranța penitenciarului (în cazul televizoarelor);
6. Eliminarea obiectelor care pot pune viața în pericol (de ex, geamuri sparte, oglinzi, cabluri, etc);
7. Constituirea Registrului de tratament psihotrop tipizat și completarea acestuia cu toate informațiile referitoare la tratament ;
8. Aplicarea măsurii disciplinare cu izolarea doar în cazuri excepționale și ca ultim resort, iar în situația persoanelor cu tulburări psihice, doar în cazul în care comportamentul deținutului nu este un rezultat direct al bolii sale mintale sau al dizabilității intelectuale și examinarea medicală zilnică a persoanelor private de libertate care execută măsura disciplinară cu izolarea;

9. Amenajarea camerei de refuz de hrană la nivelul infirmeriei unității penitenciare și consemnarea întocmai a informațiilor cu privire la monitorizarea stării de sănătate a deținului pe perioada refuzului de hrană;
10. Administrarea tratamentului persoanelor private de libertate interne în infirmerie să se facă strict supravegheat;
11. Acordarea asistenței psihologice persoanelor care execută sancțiunea cu izolare;
12. Includerea persoanelor private cu infracțiuni contra libertății și integrității sexuale (proxenetism, prostituție infantilă, viol, agresiune sexuală, act sexual cu un minor, corupere sexuală, racolare a minorilor în scopuri sexuale, hărțuire sexuală, folosire abuzivă a funcției în scop sexual, pornografia infantilă, incest) în programe individuale de intervenție psihologică de grup și de consiliere psihologică pe tematica naturii infracțiunii;
13. Utilizarea instrumentelor de evaluarea psihologică și diagnostic la depunerea în penitenciar pentru o evaluarea competentă a statusului psihic

RECOMANDĂ
conducerii Administrației Naționale a Penitenciarelor
să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- 1.Urmărirea îndeplinirii recomandărilor specialiștilor din cadrul sectorului de Reintegrare Socială pe tot parcursul execuției pedepsei.

Alba Iulia, 25.02.2020